

SZEXUÁLATTRAKTÁNS ÉS FÉNYCSAPDA KOMBINÁCIÓJA A FENYŐILONCA RAJZÁSMENETÉNEK VIZSGÁLATÁBAN

Dr. Gál Tibor
Eke István

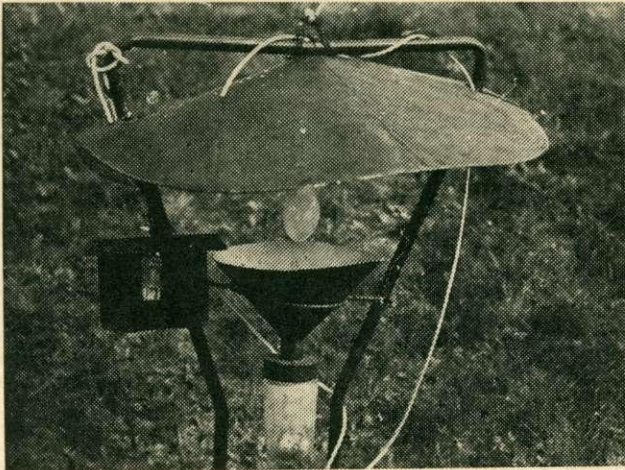
Fenyveseink legjelentősebb rovarkártevője a fenyőilonca. A kártevő elleni védekezés rendkívül komoly problémát jelent a már ismert okok miatt. A kártétel leküzdésének egyik módja az imágók elleni védekezés, amelynek előfeltétele a kártevő rajzásmenetének pontos ismerete.

Vizsgálataink célja az imágók rajzásmenetének meghatározásához az eddigieknél pontosabb és megbízhatóbb, a gyakorlatban jól alkalmazható módszer kidolgozása volt.

Anyag és módszer

A vizsgálat helye a Zalai EFAG nekeresdi erdészetében levő négyéves erdei-fenyő állomány. A kártevő rajzásmenetének meghatározása céljából az alábbi eljárásokat alkalmaztuk:

- szexuálattraktáns csapda;
- fénycsapdák (HgW 125 W és Halogén 2 db 12 V-os égő sorba kötve, hálózatról üzemeltetve. A fényforrások talajfelszíntől való magassága 130 cm volt);
- szexuálattraktáns és fénycsapdák együttes alkalmazása;

1. ábra. A szexuálattraktáns és a HgW 125 W-os csapdák együttes alkalmazása

A szexuálatraktáns csapdákhöz a nőstények elhelyezésére készített izolátor alsó részén fúrt lyukba mézes vízzel megtöltött gyógyszeres üvegecskét helyeztünk, amelyből a kanócon felszívódó folyadék a lepkéket táplálékhoz juttatta.

A csapdák szűznőténnyel történő folyamatos ellátása céljából a várható rajzáskezdet előtt, illetve a rajzás megindulása után 2 alkalommal, kb. 400 db bábot gyűjtöttünk be. A begyűjtött bábokat a faji meghatározás után (Schröder, 1966) szexuáltuk, majd a nőstény bábokat hűtőben, 4–6 °C-on tároltuk. A hűtőből 2 naponként kivett és szobahőmérsékletre helyezett 20–25 db báb folyamatosan biztosította a szexcsapdák üzemeltetéséhez szükséges szűznőtényeket. A szexuálatraktáns csapdák fogólapjait a ragadós felület kialakítása céljából polikill ragasztóval láttuk el. A bábok kiszáradása nedves vattával könnyen megakadályozható volt.

A szexcsapdázás folyamán a következő variánsokat alkalmaztuk:

- egysíkú csapda
- kétsíkú csapda
- kontrol (szűznőtények nélküli, ragasztóanyaggal bekent csapda)
- hím lepkével ellátott csapda

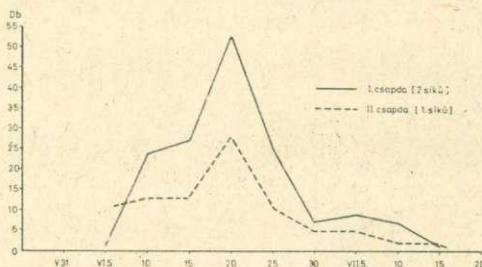
A csapdádba kihelyezett imágók különböző hangyafajoktól történő megvédeése érdekében a csapdákat „T” állványra polikillel bekent dróttal függesztettük fel.

- a kombinációt a fénycsapda és a szexuálatraktáns csapda együttes alkalmazása jelentette (1. ábra)

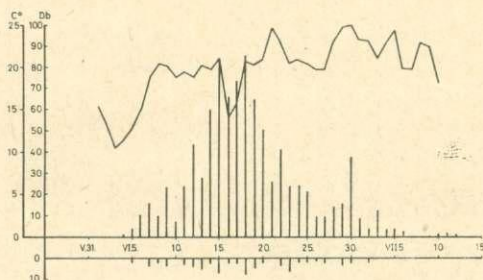
A fogási eredményeket naponta értékeltük.

Eredmények és megvitatás

- A szexuálatraktáns csapdák alkalmazhatóságának lehetősége a kártevő rajzásmenetének vizsgálatában jól ismert. A vizsgálatainkban szereplő szexcsapdák fogási adatait a 2. ábra tartalmazza.
- A kontroll (üres) és a hím lepkével ellátott csapdák gyakorlatilag nem fogtak imágót, csak a véletlen rászállt egyedek kerültek a fogólapra.
- A normál és HgW-fényű csapdák gyenge fogóképessége a fényőilonca esetében egy korábbi vizsgálat alapján ismeretes. Ennek ellenére 1976-ban a halogén fényű csapdával párhuzamosan ismételtünk HgW 125-ös égőt, részben az összehasonlítási lehetőség, részben pedig a szexcsapda és az említett fénycsapda kombinálása céljából.

2. ábra. *Evetria buoliana* Schiff. rajzásmenete szexuálatraktáns csapdák fogási adatai alapján. (Pentádonkénti összesítésben) Egervár, 1976.

3. ábra. A kombinált (HgW 125 W-os + szexuálattraktáns), valamint a HgW 125 W-os csapdák fogási adatai. Egervár, 1976.
 fent: kombinált
 alul: HgW 125 W-os csapda

A halogén fényű csapda alkalmazhatóságát a szakirodalom általában jobbnak ítéli meg az egyéb fénycsapdákénál, de az általa fogott mennyiség összességében nem haladta meg a HgW 125 W-os csapda fogását. Megjegyezzük, hogy az egyéb rovarfajok esetében a fogott mennyiség csak töredéke a HgW fényű csapdáéknak. E módszer más szerzők véleményével megegyezően a kártevő esetében csupán csak tájékoztató jellegű megfigyelésre alkalmas.

- A halogén csapda és szexuálattraktáns csapda együttes alkalmazása sem adott olyan eredményt, mint a HgW-fényű csapda és a szexcsapda kombinációja.
- A szexuálattraktáns és a HgW fényű csapda együttes alkalmazása során a befogott imágók (hímek) db-száma meglepően magas volt (3. ábra). A nőstény imágók száma ebben az esetben sem haladta meg az önállóan működtetett HgW fényű csapda fogási eredményét (a VI. 19-én fogott 86 db lepkéből mindössze 6 db volt a nőstény).

Összefoglalás

A fenyőilonca (*Rhyacionia buoliana* Schiff.) elleni védekezés egyik módja az imágók repülése időszakában végrehajtott vegyszeres kezelés. A készítmény kijuttatásának időpontja, vagy időpontjainak meghatározása azonban a kártevő rajzásmenetének pontos ismeretét követeli meg, amelynek meghatározása céljából vizsgáltuk a fénycsapda és a szexuálattraktáns csapda együttes alkalmazásának lehetőségét. A vizsgálataink alapján megállapítottuk, hogy a korábban legjobbnak ítélt szexuálattraktáns csapda csak kis hányadát fogja annak a mennyiségnek, amit a „kombinált” (HgW 125 W-os + szexuálattraktáns) csapda eredményezett, messze felülmúlva az említett csapdák külön-külön történő üzemeltetésével fogott imágók számát. *A két csapda együttes működtetése az eddig alkalmazott módszereknél eredményesebben alkalmazható a fenyőilonca rajzásmenetének pontos megfigyelésére.* A módszert más növényvédelmi szempontból jelentős erdészeti és egyéb rovarfajok esetében is indokolt vizsgálni. Jó eredményt a jelen vizsgálatainkhoz hasonlóan elsősorban a fényre rosszul repülő lepkefajoknál várhatunk.

Д-р Гал Т., Эке И.: КОМБИНАЦИЯ ПОЛОВЫХ АТРАКТАНТОВ И СВЕТОЛОВУШЕК В ИЗУЧЕНИИ ХОДА ЛЕТА RHYACIONIA BUOLIANA

Улов бабочек до сих пор не оказывался успешным ни с помощью светоловушек, ни с помощью половых аттрактантов. Совместное использование обоих методов оказалось более эффективным; использование этой комбинации обоснованным оказывается и для улова насекомых других видов.

Dr. T. Gál and I. Eke: LIGHT-TRAP COMBINATION FOR STUDYING THE COUPLING PERIOD OF RHYACIONIA BUOLIANA.

Right up to now, the catching by light-trap or sexual-attractants has not been effective enough. The combinative usage of those proved to be more fruitful and promising for other species, too.